

A full-length portrait of Vivienne Westwood, an elderly woman with short white hair, wearing a brown textured poncho over a matching top, a dark beaded necklace, and small hoop earrings. She is seated and looking directly at the camera against a light-colored paneled wall.

VIVIENNE WESTWOODOVÁ & IAN KELLY

VIVIENNE WESTWOODOVÁ

První autorizovaný životopis slavné návrhářky

VIVIENNE WESTWOODOVÁ

VIVIENNE WESTWOODOVÁ

VIVIENNE WESTWOODOVÁ
& IAN KELLY

Přeložila Dagmar Břejlová

Vivienne Westwoodová a Ian Kelly

VIVIENNE WESTWOODOVÁ

Z anglického originálu *Vivienne Westwood*,
vydaného nakladatelstvím Picador
(Pan Macmillan, divize Macmillan Publishers Limited)
v Londýně roku 2014,
přeložila Dagmar Brejlová

Vydala Metafora, spol. s r. o.,
v Praze roku 2015
Redakce Jana Moravcová
Korektura Jana Žofková
Technická redakce Hana D. Benešová
Sazba Netopejř®
Tisk a vazba CPI Moravia Books, a. s.

Vydání první

U Krbu 35
100 00 Praha 10
www.metafora.cz

Copyright © Vivienne Westwood Limited and Ian Kelly
Dame Vivienne Westwood and Ian Kelly have asserted their right to be
identified as the authors of this work in accordance with the Copyright,
Designs and Patents Act 1988.

Doplněním této stránky autorských práv jsou práva k obrazovým
materiálům uvedená na str. 418-420

Translation © Dagmar Brejlová, 2015
Czech edition © Metafora, 2015

ISBN 978-80-7359-461-9

Mou povinností je chápat. Chápat svět. To potřebujeme pro pocit štěstí z tobo, že jsme naživu. Od lidí, kteří žili před námi, můžeme znovu získat, znovu objevit různá vidění světa prostřednictvím umění – míněno kultury, tak to prostě je – a porovnáním tvoříme vlastní představy o světě, lepším než je ten, ve kterém žijeme a ve kterém jsme nadělali takový nepořádek. Můžeme změnit svoji budoucnost. Ve snaze o uskutečnění idejí začnete přemýšlet, a to změní váš život. A pokud změníte svůj život, můžete změnit svět.

VIVIENNE WESTWOODOVÁ, 2014

OBSAH

VŠECHNO SOUVISÍ SE VŠÍM	9
TA HOLKA V ŠATECH PRO SIROTKA	39
HURÁ ROKENROL – Let It Rock	63
SVATEBNÍ ŠATY PANÍ WESTWOODOVÉ	87
ŠPINAVĚ TYRKYSOVÁ SUKNĚ	101
SEX NA KONCI SVĚTA	131
NEWYORSKÁ PANENKA	161
BOŽE, CHRAŇ KRÁLOVNU	171
THURLEIGH COURT	205
PIRÁTSKÁ PRINCEZNA	221
STVOŘENO V ITÁLII	251
KULTURNÍ KLUB	279
FRAU KRONTHALEROVÁ	311
„ZÁPADNÍ CÍSAŘOVNA VDOVA“	339
EKOLOGICKÁ REVOLUCIONÁŘKA	367
A ŘEKA TEČE DÁL	393
SKONCOVAT S MONOPOLNÍM KAPITALISMEM	405
CHRONOLOGIE	408
PODĚKOVÁNÍ	414
PRÁVA K OBRAZOVÝM MATERIÁLŮM	418
POZNÁMKY KE ZDROJŮM	421
POZNÁMKY	425

VŠECHNO SOUVISÍ SE VŠÍM

Dítě vidí všechno novýma očima; genialita je záměrně probouzené dětství.

CHARLES BAUDELAIRE:

Malíř moderního života

Do tance se pouštějte pouze s příběhem v mysli.¹

RUDOLF NUREJEV

Pařížský týden módy. Kolekce jaro/léto 2014.

„Iane, teď na mě nemluv, mám fofry.“

Sedím pod věšákem, nade mnou visí dámské šaty v hodnotě devadesáti tisíc liber a píšu tyhle řádky. Kouknu na jednu stranu a Vivienne Westwoodová v pletené čepici a vytahaném svetru připíná blýskavé ozdoby na pletené oblečení a odmítá mi odpovídat na otázky. Mrknu na druhou a vidím polonahou modelku. Má lodičky na vysoké platformě a houpá se na patách. Jsme kdesi ve druhém městském obvodu. Jsou tři ráno.

O Vivienne byste měli vědět pár základních věcí:

Evidentně je nezníčitelná. Za chvíli začne svítat, ale ona je pořád v plné síle a maká se stejným elánem jako asistent, který je o půl století mladší než ona.

Sekne jí to: „Má pleť jako z porcelánu“, jak mi sdělila její kamarádka Tracey Emin. Mám dojem, že žije z jablek a čaje.

Je neskutečně chytrá: nenechte se zmást jejím zdánlivě netečným výrazem, protože ve skutečnosti je chytřejší než liška.

Vypadá, jako by neslyšela. Podle mě je to ale taktická hluchota, aby nemusela vnímat hluk kolem sebe.

Na Vivienne jsem zatím vypožoroval hlavně tohle – pořád v ní

žije vnitřní dítě, ať se děje, co se děje. Kouká na svět zvědavýma očima. Zajímá ji všechno. Je otevřená. Startuje bez varování. Je neposedná. Občas se hodí do gala. Tu a tam má pěkně proříznutou pusku. Je až dojemně loajální. Srdečně opečovává druhé. Zpravidla se chová slušně. Někdy jí to ale ujede.

Možná si říkáte, že to ve věku třiasedmdesáti let nezní zrovna důstojně, ale tak tomu v příběhu Dámy britské říše, která vévodí světové módě a patří k nejslavnějším Angličankám na planetě, není ani omylem. Tady v Paříži by vlastně ani nemusela být, klidně by mohla spát na vavřínech nebo se jimi kochat, vždyť je „Coco Chanel moderní doby“.² Na Dálném východě je mnohem slavnější než britská královna nebo Madonna. Navíc pořád drandí na kole po Battersea Bridge Road a i na začátku osmého desetiletí svého života každý den pracuje.

Takže tenhle příběh možná vůbec nebude pro vás. Jestli si myslíte, že móda jsou jen tretky nebo že sedmdesátníci nemají zrovna velké právo otevírat světu dveře do budoucnosti, případně rozvíjet standardy minulosti, pak tuhle knížku klidně odložte. Ostatně jak mi Vivienne jednou řekla, alespoň „se ušetří nějaký ten strom“.

Pokud vás ale naopak láká vydat se na pout' s babičkou punku, která je pořád v kurzu a bez ustání bojuje za to, co je podle ní správné a co se jí líbí, i když se ostatní lidé v jejím věku, povězme si to na rovinu, pohodlně uvelebili v babičkovských křeslech a hýčkají si vzpomínky, tak hurá na to. Možná se ani nenadějete a získáte naprosto nečekaný vhled do procesů jedinečné mysli, která vás oslní. Mně se to během té roční spolupráce s Vivienne rozhodně stalo. Byl to pro mě skutečně kouzelný a blýskavý rok. Tenhle příběh totiž zdaleka není jen o módě, i když je protkaný látkou. „Hele, fakt na mě teď nemluv, Iane. Přemýšlím. Jdi si dát něco k pití. Pitiva je tam dost, zato já teď zrovna nejsem k mání.“

O Vivienne byste taky měli vědět, že bývá hodně, hodně vtipná.

26. září 2013, dvě odpoledne. Čeká nás šedesát hodin práce. Za oněch šedesát hodin se Paříži poprvé představí Vivienina nová kolekce. Kolekce Gold Label, zlatá značka, je navíc vlajkovou lodí Vivienne Westwood Group. Každopůlroční spouštění téhle loďe na vodu v Paříži (jaro/léto a pak podzim/zima) se pro Vivienne

stalo zlatým hřebem designérského roku. Samozřejmě představuje další kolekce – třeba Red Label (červenou značku *à la* noste hned) a Red Carpet (červený koberec). Pak i „rozptylující a rozšiřující“ řady jako Anglomania, které prosívají její nápady a klasický design a šíří je pod její vlajkou na nová území, a také pánské prádlo (MAN), které bylo k vidění na modelech v Miláně, na módních přehlídkách na Dálném východě a jinde – ale pařížské premiéry jsou pro ni pomyslnou matkou všech show. Ostatní designérské firmy, které touhle roční dobou zaplavují hotely v okolí Place Vendôme, na tom nejsou jinak. Chanel, Dior, Prada, Comme des Garçons; tenhle týden úplně všechny představují své kolekce. Vivienne se stává dílčí „krejčovskou“ kolekcí prezentovanou v týdnu prêt-à-porter. Zmíněné luxusní kolekce prodávané za zvýhodněné ceny a definující identitu se navzdory tomu, že se v posledních desetiletích vzedmuly konkurenční metropole módy, jako jsou New York, Londýn, Milán či Hongkong, propagují v Paříži pořád. Většina kolekcí na těchto akcích trátí, i když Vivienne mi hrdě svěčuje, že Gold Label se díky speciálním objednávkám nakonec dostala do zisku. Pařížské týdny módy se tak stávají třešničkou na dortu ročního cyklu módy. Každých pár hodin nějaká přehlídka skončí a jiná začne. Pařížské chodníky překypují ženami v uzoučkých džínách, cupitajících na vysokých podpatcích a švitořících do mobilu. Ale vážně: radši se jim neplet'te do cesty. Bývají to hádavice, vyznavačky „těch správných“ módních stylů a taky reportérky; davy nákupčtivých žen a modelek, fotografů a vymetačů večírků, na kterých je jídlo zdarma. Mnohaměsíční práce pro londýnské studio Vivienne Westwoodové, práce italských střihačů a obuvnických továren se dostává do středu dění. Vivienne tuhle kolekci nazvala „Everything is Connected“, tedy všechno souvisí se vším. Díky ní se poprvé ocitám v Paříži za jiným účelem, než se najíst nebo udělat dojem na svoji holku. Hm, tentokrát nestihnou ani jedno, ale nevádí, stojí to za to.

Během desetiletí, v nichž Vivienne působila jako návrhářka, se neuvěřitelně proměnil i způsob, jakým se móda prezentuje. Její příběh názorně ukazuje zemětřesný posun, který definuje módu a její význam pro západní ekonomiky, k nimž patří také Británie. Bývaly doby, kdy kolekce byly určeny nestoudně privilegované skupině žen, které potřebovaly outfity na galavečery a diplomatické recep-

ce, dostihy a čajové dýchánky. Novinky se díky pomocníkům, jako jsou časopisy, vzory a imitace, poměrně rychle převtělily v hlavní proud módy, ale velké firmy vyráběly oděvy na zakázky. Ty se tudíž objevovaly v miniaturních počtech kusů, jejichž ceny ve značné míře odrážely obrovské množství mistrů podílejících se na vzniku kolekcí. V současné době se oděvní kolekce navzdory astronomickým cenám prodávají s nezměrnými ztrátami. Cena jednoho outfitu Vivienne Westwoodové se po představení na molu v maloobchodě obvykle pohybuje mezi dvěma a šesti tisíci liber – přičemž některé stály i desetkrát tolik. Tato cena ovšem odráží pouze zlomek skutečných nákladů na jejich vznik a marketink, protože jde o umělecká díla, do nichž desítky specialistů a kumštýřů investovaly tisíce hodin práce. Fashion Week proto nedává praktický smysl. Jeho cílem je upoutat pozornost – čím dál častěji i prostřednictvím internetu – mnohem širší veřejnosti, která si bude chtít koupit různé verze nových stylů nebo zatouží koupit jméno, působící zde v Paříži jako ikona. Přesto pařížské kolekce v určitém smyslu představují módu v té nejryzejší podobě, tedy módu coby umění. Je to móda zrcadlící své bytí v určitém okamžiku. A v současné době má Vivienne takovou pozici, že její móda dokonce může měnit svět.

Kolekce tedy lákají davy jak fyzicky přítomné, tak online. Zejména internetový trend je silný a počet zájemců naprosto neodpovídá počtu lidí, kteří nosí, nebo dokonce vyrábějí oblečení. Během Pařížského týdne módy se hlavní město Francie stává epicentrem jedinečného jevu naší doby: nová celosvětová fascinace módou se mění v nový jazyk, který především online spojuje design a marketink, slávu, umění, smyslnost a politiku. Nenacházíme zde paralelu s historií kultury. Naopak. Tento trend má kořeny ve Vivienině práci na samém počátku jejích punkových dob spojující v sobě módu, hudbu, jedinečnou osobnost a „zeitgeist“. Takže ať nikoho nenapadne spojovat si tu dobu s tretkami pro bohaté dámičky. No, někdy to tak sice trochu být mohlo, ale její práce je i tak nedílnou součástí globální ekonomiky a rovněž velkého příběhu soudobé Evropy. Je to vlastně taková výkladní skříň. Paříž se během týdne módy stává metaforou pro jednu z cest, jíž se vydává celosvětová ekonomika, pro vzájemný obchod v impozantní šíři. A taky pro marketink stylu takzvaného původního světa spojujícího v sobě módu, muziku

a nový postoj k životu. A pro prodej do Číny, ve stále větším měřítku.

Stovky tisíc lidí sledují dění na internetu. Na Vivieniných přehlídkách se objevují zástupy profesionálních módních časopisů a bloggerů. Stávají se zrcadlem rodících se trhů Dálného východu, Brazílie a Ruska a zaníceně lapají pozornost početných davů v ložnicích i v práci i na ulici od Hongkongu přes São Paulo po Moskvu. Kabelové televize a teď tedy i internet vnesly do módy revoluci a právě zde je nad slunce jasnější, že příběh Vivienne Westwoodové, jejíž jméno znají lidé díky tomu, co se dělo a děje v Paříži, žije po celém světě. Paříž je totiž mezinárodní scénou reklamy pro všechny doplňky, parfémy i časopisy živící se módou. Všechny tyto počiny bez ustání krouží kolem svého zdroje: oděvního průmyslu. Ve středu všeho toho dění stojí Vivienne, přední představitelka punku své doby a nyní ikona a majitelka vlastní luxusní značky, sarkasticky se bavící světem byznysu, který je sám o sobě jedinou velkou show. Navzdory všemu tomu společenskému povyku se nevzdává své poklidné vášně pro krásu, především krásu utkanou z látek. Kromě toho prostřednictvím módy vytrvale bojuje za vyšší cíle umění a politiky tak, jak je ona sama vnímá, a za nejvyšší standardy své práce.

I proto by bylo dobré zdůraznit, že Pařížský týden módy patří k několika událostem v roce, k nimž Vivienne Westwoodová, „bič“ britského establishmentu, babička, maminka a ekologická aktivistka, obrací svůj hrozivý pohled. V tomto týdnu pro ni všechno ostatní přestává existovat, všechno až na to, co ji proslavilo po celém světě: oblečení. Během roku se zabývá spoustou jiných věcí, ale v Paříži je všechno jinak. Paříž věnuje módě. Právě proto je Paříž ideálním místem, kde ji člověk může začít poznávat. Právě tady se nachází v klidném kreativním rozpoložení, i když je to pěkný fofr, hlavně ve čtyři ráno – uť, to je síla. Ve víru příprav to ale pro Vivienne není nic neobvyklého, naopak. Pařížský týden módy o víkendu končí a mezi posledními kolekcemi, které jej budou uzavírat, bude i její Gold Label. Zbývají necelé tři dny...

Na adrese 13 Rue du Mail v Paříži, kousek za Palais Royale a pařížskou Bibliotheque Nationale, to tento týden více než vě. Je to luxusní stará budova, mnohokrát otlučená válkou a komerčním využitím. Kdysi bývala domovem Ference Liszta, pak úřadem

Oceněná pozvánka na Gold Label, která spatřila světlo světa ještě dřív, než kolekce dostala svůj název.

gestapa a teď tu je v bývalém tanečním sále předváděcí místnost Vivienne Westwoodové. Každý rok se toto místo na tři zářijové dny promění v klíčové pódium, na němž rozkveté předváděcí molo pro kolekci Gold Label. Samotná přehlídka však proběhne jinde. Když jsem se vydal do Rue du Mail, hned jsem poznal, která předváděcí místnost patří Vivienne a co se v ní právě odehrává. Slečny s nadpozemsky dlouhýma nohama a průzračnýma očima chodí sem a tam, čekají, až přijdou na řadu. Modelky. Před chvílí přijely z Milána, jako by je sem vnesla přílivová vlna. Všechny do jedné jsou nerozlišitelně a neúprosně krásné, všechny nastupují v černém. Na nalíčených tvářích sedí matné výrazy. Přijíždějí na motorkách, míhají se mezi castingy, v batůžcích si vozí lodičky a dlouhé nohy omotávají kolem těl chlapíků, kteří tu působí jako přepravci. Dva dny před prezentací klíčových kolekcí je nejvyšší čas na castingy. Jdu za dívkami dovnitř.

Taneční sál a předváděcí místnost v jednom jsou rozdělené deseti velkokapacitními stojany s ramínky, na nichž visí minimálně sto kusů oblečení – každý jiný a jedinečný. Jsou tu saténové večerní šaty, průsvitná viskóza, vlněné a plátěné kostýmky, pletené bavlněné šaty. Našli byste tu miliony liber převtělených do dámského oblečení. U jedné stěny stojí vitrína s kompletní nabídkou kabelek z dílny Vivienne Westwoodové. V další jsou vystavené šperky. A u jiné zdi jsou utábořené pultíky, zástěny a mobilní telefony. Zákoutí buzučí jako úl, je doménou manažerů. Šéfuje jim Kiko Gaspar, elegantní, efektivní Portugalec oblečený od hlavy k patě do Vivienne Westwoodové.

Máme tu další koutek. Vyrostlo tu půlkruhové studio *ad hoc*. Zářící zde jasně bílá světla a zabýdluje ho stolek a za ním italský grafik s vyholenou hlavou. Doladňuje fotky, aby byly ostřejší, výraznější, oslnivější. Pracuje na fotkách modelek v outfitech na „catwalk“. Fotky se vytisknou a uspořádají do pořádku outfitů na hlavní přehlídku.

Před chvílí dorazilo oblečení i boty z Vivieniných italských továren a londýnského studia. Šperky na tuto kolekci zdržela celní kontrola v Calais, ale nikdo si nad tou komplikací na poslední chvíli nezoufá.

Některé modely nejsou ani z půlky hotové, jejich části jsou rozložené na stříhacích stolech a obklopené průsvitným papírem

s natištěným logem. Casting modelek slouží i k doladování outfitů. Nikomu zjevně nevadí, že se modely za deset tisíc liber válejí po zemi a jsou prošpikované špendlíky. Před zraky světa stanou za dva a půl dne. Překročím je a prokličkuju skrze fronty modelek čekajících na svou příležitost. Na schodišti v sále jsou vyrovnané boty. Připomínají skleněné střevíčky pro sto mladinkých Popelek. Sálem se nese tlumený hluk telefonických hovorů. Rozpoznám pět jazyků.

Mám pocit, že přichází stále víc lidí, ale nikdo zjevně nekontroluje, jestli tam mají co dělat. Mám pocit, že jedinou podmínkou vstupu je alespoň jeden kousek od Vivienne Westwoodové a k němu cool dojem. Evidentně pomáhá i tetování. Uprostřed místnosti stojí osmačtyřicetiletý Andreas Kronthaler a podle všeho diriguje dění pouhou svojí přítomností a impozantní výškou. Je to Viviennin manžel.

Pro lidi ze světa módy to asi nebude žádná novinka, ale ti, kteří znají Vivienne Westwoodovou pouze podle jména, patrně nevědí, že spoludesignérem jejích děl je její muž a tvořivý kolega – už dvacet let. Poznali se, když byla hostující profesorkou ve Vídni. On se ocitl v řadách jejích studentů designu. Kronthalerovi jsou spolu asi pětadvacet let, což zhruba odpovídá i jejich věkovému rozdílu. K tomu se ale ještě vrátíme. Prozatím je každému v místnosti jasné, že Andreas je stejně velký šéf jako Vivienne. V kontextu týdne módy má vlastně i docela výhodu. Snoubí se v něm totiž vzhled drsného Jeremyho Ironse a přízvuk Arnolda Schwarzeneggera. Když k tomu přidáte zneklidňující hypnotický pohled a postavu tyrolského kováře (rodinná tradice), dojde vám, že Andreas vypadá v pařížském světě módy velmi netypicky a netradičně. Každý včetně Vivienne působí dojmem, že podlehl jeho kouzlu. Pozorovat manželský pár, který životem, uměním i společnou prací prochází v pohodě a ve společném štěstí, při spolupráci z takové blízkosti a v tak náročné chvíli překypující stresem, skýtá vskutku neobyčejný zážitek.

Najít Vivienne zpočátku není snadné. Pobíhá kdesi za věšáky. Má čelenku s příhodným nápisem *Chaos*.

„Lane, teď na tebe nemám čas – ale jdu.“

Každá potenciální modelka má svoji fotku, někdy i v modelu, který by mohla na molu prezentovat. Vybrané modelky jsou na ta-

buli označené červenou tečkou, jako by byly prodaná umělecká díla. Má to na starosti manažerka náboru modelek Maiwenn. Působí dojmem gejši z Pearl Harboru, vyjímá se v botách Anglomania od Vivienne Westwoodové. Je strážkyní brány pro modelky. Červené tečky maluje holkám na nos. Zelená tečka znamená, že dané modelce oblečení taky sedí. Je to výhoda, ale nikoli nepřekonatelná překážka pro modelky, kterým oblečení zrovna nepadne, protože ne všechny modely jsou hotové. Issa coby kombinace japonského odkazu, vysoké postavy a symbolu plodnosti možná bude show uvádět. Ajuma z Nairobi, pravidelná Vivienнина spolupracovnice, je dnes na scéně poprvé od narození potomka. Marta z Valencie vyhrála soutěž v modelingu, ačkoli by spíš měla chodit do školy. Je nadšená jako dítě a krásná jako princezna. Dramatičnost situace s ní pořád mává o sto šest a pojímá pařížskou módní akci jako extraparádní večírek. Z ostatních modelek vyzařuje okázalá nuda ošperkovaná iPody.

Nechávám je za zády a mířím na setkání s redaktorkou *Vogue*. Množství dívek i oblečení začíná vystupovat do popředí.

„Jde o dostupnost a chemii v jednom,“ vysvětluje mi Maiwenn. „Vivienne nepatří k cenovým bombám, když dojde na placení, a nikdy tomu tak nebylo, takže nakonec o pár holek asi přijdeme. Na druhou stranu chtějí být na té velké párty, třeba i navzdory svým agentům. Tohle s lidmi Vivienne dělává.“

Zbývá třicet hodin. Zase sedím u věšáku pod bolerkem, zjevně ušitým ze žinylky a z pavoučích sítí, nohu přes nohu. Vivienne je propichuje špendlíky a přestehovává. Nacházíme se v obležení spousty nejkrásnějších žen planety v různém stadiu nahoty. Prohlížím si látky a výtvary v mnoha podobách krásy a zvláštnosti a v různých fázích rozpracovanosti. Vivienne se přesto daří soustředit jak na poskytování tiskového prohlášení, v němž vysvětluje, proč tato kolekce vznikla, tak na vzorky látek kolem sebe, které pozvolna začínají nabírat konečné tvary a rozměry.

Tak, v téhle chvíli bych vám měl představit hráče na herním poli Vivienne Westwoodové, kteří jsou porůznu rozmístění po sále. Nedokážu rozlišit, kdo komu šéfuje. Neexistuje tu rozpis ani hlavní šéf. Věci se tu dějí nepozorovaně, jakoby osmózou: předávají se od jednoho ke druhému. Šeptá se. Jak tedy vypadá hlavní sesta-

va? Pochopitelně začneme Vivienne a Andreasem. Neuspěchaně se pohybují kolem nástěnek s fotkami a napůl zakrytých kabinek, kde se modelky převlékají. Andreas chodí sem a tam. Vivienne buď sedí, nebo něco zkouší a upravuje na figuríně. Hodiny odtikávají a modelky se stále více stávají středem pozornosti. Christopher Di Pietro – šéf marketinku a reklamy – taky chodí sem a tam a je odháněn od všeho, co ještě není na svém místě. Vyrůstal střídavě v Londýně, Paříži a irském Ulsteru. Je bývalý francouzský voják... a teď nosí tak křiklavé oblečení z produkce Vivienne Westwoodové, až ho oslovují lidé ve francouzských restauracích, a má mohutné vousy z nemalé části zakrývající jeho pohlednou galskou tvář. Christopher je symbolem jasnozřivé inteligence a jednou z mnoha moudrých a milých bytostí, jimiž se Vivienne při své práci obklopila. I Carlo D'Amario, ředitel a italský kmotr Vivienne Westwood „Inc.“, putuje sem a tam. Carlo vypadá jako borgiovský papež. Má vyholenou hlavu, statnou postavu a rád dává jasně najevo, že právě na jeho bedrech spočívá ekonomický úspěch Vivienne Westwood Group. Vivienne je s ním zajedno. Jejich společná historie se táhne už nějaký ten rok, znají se z King's Road od osmdesátých let a také měli krátkou milostnou aférku v Itálii. Carlo se osobně zjevuje pouze na přehlídce Gold Label a pak pokračuje jednáním s italskými právníky a dálněvýchodními nákupčími. Také designová „trojka“, která doplňuje Vivienne a Andream, se zjeví až na přehlídce. Tvoří ji ředitelé návrhářské sekce, Murray Blewett a Mark Spye, kteří s Vivienne spolupracují už od začátku osmdesátých let, a ještě Brigitte Stepputtisová, šéfka jehel a nití designové módy. Všichni tři se osobně podílejí na vzniku každické kolekce i na jejím vyplutí do světa. Mazlivá přítomnost Alexe Krenna, který má na starosti veškerou textilní grafiku, a manželský tým grafiků Joea a Beaty De Camposových dává vizuálnímu jazyku Vivienne Westwoodové konkrétní podobu na látce a papíru. Kiko Gaspar z Lisabonu je event manager, tedy šéf organizace akcí všeho druhu, takže právě čelí své bitvě, možná dokonce válce. Rozdává úsměvy na všechny strany, ale sotva se na někoho koukne. Pobízí a současně varuje ostatní, aby sebou mrskli. Působí dojmem, jako by měl implantovaná sluchátka. V samotném sále a navazujícím zákulisí se kreativně chopili dění Peppe, asistent designu, který zná každický trend jako své boty, a jeho kamarádka Ilaria. K ruce mají stylistky Yasmin

a Rachel. Líčení má na starosti samostatná profijednotka a totéž platí i pro vlasy. Těhle partě šéfují Val Garlandová (líčení) a Sam McKnight (kadeření). Maiwenn Le Gallová a Brice Compagnon sedí u jednoho z mála stolů a vybírají modelky. Žijí Planet Fashion, ale zdá se, že je jim tak dobře. Rafael má podle letošního módního stylu plnovous a ustavičně pomrkává, protože se skoro nevyspal a pálí ho oči. Můžeme ho označit za archiváře a asistenta firmy Westwood, protože vždycky vyřeší každý problém a ještě u toho stíhá vařit kávu, v miniaturní kuchyňce kuchtit jídlo a nosit ho na plac. Pro smích nejde nikdy daleko a za všech okolností umí vysvětlit, co se děje. Díky těmto schopnostem se stal mojí hvězdou Polárkou, bez níž bych v té prapodivnosti nenašel směr. Tuhle roli obvykle zastává Viviennina osobní asistentka Tizer Baileyová. Zosobňuje ženu, v níž se snoubí nadpozemská krása – v devadesátých letech patřila k Vivienniným neodmyslitelným modelkám – s ukliďující efektivitou schopné, ba přímo dokonalé šéfky, a taky trochu s drsným smíchem. A pak tu máme Benedikta, dalšího bezmála dvoumetrového Rakušana. Po zádech mu splývají dlouhé blondáté vlasy a zrovna se nachází v obležení propisek. Je Andreasův asistent a stejně jako spousta dalších – Georg, Alex, Brigitte – byl objeven v kterémsi části habsburské říše, kde jsou přísně zakázané výlevy emocí a hysterie zvlášť. Upřímně řečeno jsem ve WH Smith's zažil mnohem víc dramatu a křiku než u Vivienne Westwoodové. Skoro mě to mrzí.

„Je to tu parádní,“ sděluje mi stážistka Christina Nahlerová.³ „Chceme tady být. Platím si za to, abych se sem vůbec dostala. Tady se prostě naučím víc než kdekoli jinde na světě. Je to fičák. Tahle móda dává smysl, navíc má přímo životní příběh. Tohle není jen tak nějaká návrhářka, tohle je Dáma Vivienne Westwoodová, to znamená ztraceně hodně. Stávám se součástí legendy a uvědomuju si to.“

Zbývá osmadvacet hodin. Probírá se hlavně styling vybraných modelek, začíná vznikat celkový „look“. Řeší se, které modely se budou prezentovat ve které části přehlídky, dává se dohromady pořadí modelů. Stručně řečeno se blíží vyvrcholení. Nechybí ani zkušební líčení a účesy. Andreas na modelkách doladuje outfity.

„Takhle vyprávíme příběh,“ usmívá se zpod hustých řas a kšiltovky.⁴ „To je důvod, proč lidi zajímáme. My totiž děláme módu,

jaká bývala dřív. Vivienne je stálice. Naše modely hned poznáte, protože se nenecháváme strhávat proudem módnosti. To, co děláme, vypráví příběh o Vivienne a o jejím přístupu ke světu.“

Teplota v místnosti stoupá jako divá. Stážisti šijí.

Modelky, které zítra nastoupí na molo, přicházejí na zkoušku. Rozhlíží se kolem sebe, svlékají si modely, oblékají si modely, krátí si čas s iPhony, fotí se. Stěny se plní blýskavými fotkami modelek v různých podobách. Vlasy se zatím neřeší. Vzduch houstne drahými vůněmi a nervózním pohihňáváním. Přijíždějí poslední boty, které se předtím omylem ocitly v Londýně. Kupí se na rozlehlém schodišti. Vypadají jako kavalkáda podpatků. Šperky pro kolekci jsou ještě na bezpečném místě, ale jinak je tu všechno. Věci se vybalují, všude se hromadí závěje hedvábného papíru, potištěného nezaměnitelným logem Westwood s královským jablkem a Saturnovým prstencem. Atmosféra připomíná Štědrý den sponzorovaný Vivienne Westwoodovou.

Přehlídka si žádá asi třicet modelek, a zatím je jich vybráno čtrnáct: na nosech mají červené tečky a na tělech zase zelené. Pět je zatím v rezervě. Řada modelek se během odpoledne objeví na seznamech jiných návrhářů a přehlídek. Obvykle jsou to dívky se jmény jako Dasha nebo Iekeline, pocházejí z nejrozumnějších koutů světa a nejrozumnějších etnik. Spojuje je nadpozemská krása, výška a potřeba dobrého jídla. V průměru je jím devatenáct. Trochu flirtuju s Martou, ale utne nás její manažer. Vyklube se z něj její otec... O něco mladší než já. Den se překulí v podvečer, přijíždějících modelek přibývá. Pojede se celou noc. Saláty a ovoce pro holky mizí a na jejich místě se objevují máslové sušenky a čokoláda. Pressovač se nezastaví, hučí bez ustání. Přehlídka nestojí jenom na oblečení. Je to show, na níž se zásadní měrou podílejí světelné efekty, hudba, tematické účesy i líčení.

Je to speciální umění. Nemá sobě rovné.

„S Vivienne pracuju moc ráda,“ prohlašuje Val Garlandová, zastánkyně tohoto svěbytného vytříbeného umění.⁵ Právě si dopřává oddech od bílého obličejového líčidla jako z japonského divadla *kabuki*. „Je to taková kreativní dovolená.“

„Holky tu taky rády pracujou,“ přidá se manažerka modelek. „Každý se k nim chová s respektem, a navíc jsou součástí toho, co se tu odehrává. Na to se snadno zapomíná. Vivienne a Andreas

jsou v pohodě, váží si práce ostatních.⁶ Oba jsou navíc v naší branži celkem netypičtí.“

Pan a paní Pohoda a Respekt se dohadují kvůli něčemu pletenému.

„Ale, Vivienne, vypadá to hrozně,“ zlobí se Andreas.

„Ne ne,“ hádá se Vivienne. „Koukni, Andreasi, tady a tam se to zastehuje a tamhle se to zaváže. Vymyslela jsem to já. Je tu plno místa.“ Náznorně mu to ukazuje. Andreas pokrčí rameny.

„Nechte to být,“ zašeptá Vivienne stážistce. „Neukazujte mu to.“

Do finiše zbývá triadvacet hodin. Z Londýna přijíždí tiskový a marketinkový tým. Giordano Capuano, Laura McCuaigová a Victoria Archerová rozkládají svůj koutek zhruba v půlce velkolepého schodiště. Hledají zásuvky, wi-fi, do obálek vkládají pozvánky pro VIP hosty, náramky „volný vstup“. Sice je znám z londýnské centrály Vivienne Westwood Group a už vím, že kolem sebe umějí šířit typickou elegantní a výkonně laděnou atmosféru i jedinečné „aroma“ módy (ačkoli Giordano mi hodně rád dává najevo, že svět módy miluje se stejnou vášní jako ragby), ale přesto mi připadá divné, že se tísni u stolečku jako studentíci a vyšilují kvůli hromádám papírů a seznamů. Jejich parta je nezaměnitelná. Dřou víc než kdokoli, koho jsem poznal mimo medicínu, a podobně jako vystresovaní doktoři kombinují napětí se záviděníhodnou schopností protancovat celou noc, když si to jejich práce žádá. A to se opravdu čas od času stává. Dorazil už i tiskový tým z Dálného východu a z mezinárodní odnože VW Group. Zatím se drží stranou. Tchajwanská skupina dává dohromady „celebritní“ profil dálnévýchodních hvězd, které zde nemohou chybět. Patří k nim Annie Chenová a rocková hvězda Wubai, „jedna z největších v jihovýchodní Asii“. Doprovázejí je fotky *à la* Google, aby se jim dostávalo patřičné úcty.

Občas, ale ne vždycky se stane, že z přehlídky Vivienne Westwoodové vzejde dívka, která se stane „tvář“ kolekce. V roce 1993 jí byla Naomi Campbell, zčásti i proto, že při nástupu na přehlídkové molo upadla. Koncem osmdesátých let se Vivienninou takzvanou plakátovou dívkou tvídu a krinolíny stala Sara Stockbridgeová.

„Někdy to bývá první modelka, jindy ta poslední ve svatebním,“ vysvětluje mi Vivienne o něco později. „Andreas má perfektní čich na správnou volbu. Umí dokonale spárovat modelku s ideální image.

Pamatuju si, jak Naomi Campbellová jednou skončila v slzách, protože chtěla předvádět nádherné blýskavé šaty. Andreasův otec na ně dokonce vyrobil kovové květiny. Andreas ale rozhodl, že je bude předvádět Linda Evangelista a prohlásil: „Naomi, vypadala bys v nich jako Diana Rossová.“ Podle mě nikdo nemá lepší oko než on. Taky to s modelkami bezvadně umí.“ Žhavými kandidátkami na letošní tvář jsou Ajuma z Nairobi a Marta z Valencie.

„V tomhle oboru mě podporuje nejvíc ze všech,“ svěruje se Ajuma, bývalá keňská šampionka ve sprintu na 400 metrů.⁷ Kromě toho patří k mnoha „barevným holkám“ (jak sama říká), které si Vivienne a Andreas vybírají. „Pracujeme spolu v New Yorku i v Londýně a pak taky v Keni na charitativních akcích. (Vivienne podporuje dobročinnou organizaci, která v Keni vyrábí její tašky; na této akci se podílí United Nations International Trade Centre Ethical Fashion Initiative.) Kdykoli se potkáme, je to pro mě veliká událost. Když jsme rozjížděli kampaň, dostala jsem se s nimi na místa, kde jsem v životě nebyla – do těch nejdrsnějších slumů... Mají pro strach uděláno... V Paříži vždycky chci být na jejich přehlídce. Nedávno jsem porodila, ale jsem zase zpátky. Hrozně mě zajímá, jestli na to ještě mám.“ Pořadí modelek včetně první i poslední pozice zůstávají do posledního okamžiku otevřené.

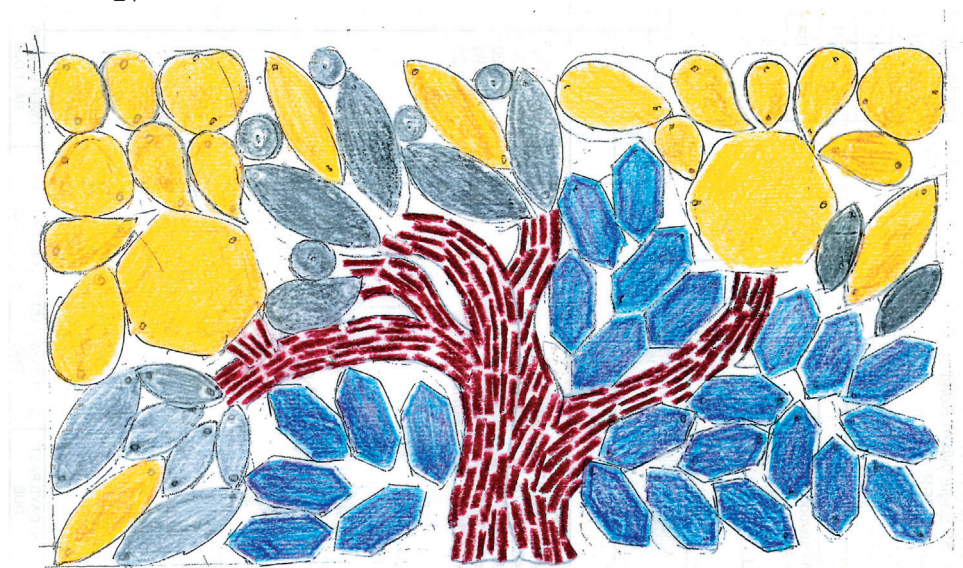
Vivienne si zuje lodičky z napodobeniny krokodýlí kůže, t'apka po místnosti v ponožkách a na polonahou Silvii aranžuje jednotlivé části úpletu. Volné konce látky sváže a napne. A máme tu našasené punčochy výrazně zdobené aplikací. Kolem zadečku a pod řadry jsou nakrabacené v klasické westwoodovské linii. Hotovo. Nádhěra. Jde se dál. Látka, jehla, živé tělo. „Vivienne je ve svém živlu,“ zašeptá mi Christopher, když kolem mě prochází. Má pravdu. Vivienne si práci náramně užívá.

Dostavují se další členové týmu: střihači, designérská skupina, další stážisti a tiskoví mluvčí. Celkem se tu nahromadí asi šedesát lidí. Zosobňují osmnáct set hodin dřiny a potu v průběhu uplynulých tří dnů, z nichž se vyklube pařížská přehlídka. Čísla rostou. Přibývají další a další vrstvy výdajů, práce a taky umění: je to jakýsi nový rukopis luxusu v akci: šedesát „tvář“, devětadvacet modelek, čtyřicet profilů na líčení a účesy. Osm set padesát sedm jmenovitě pozvaných hostů. Dvě stě párů ručně vyrobených bot. Oblečení v hodnotě milionu liber.

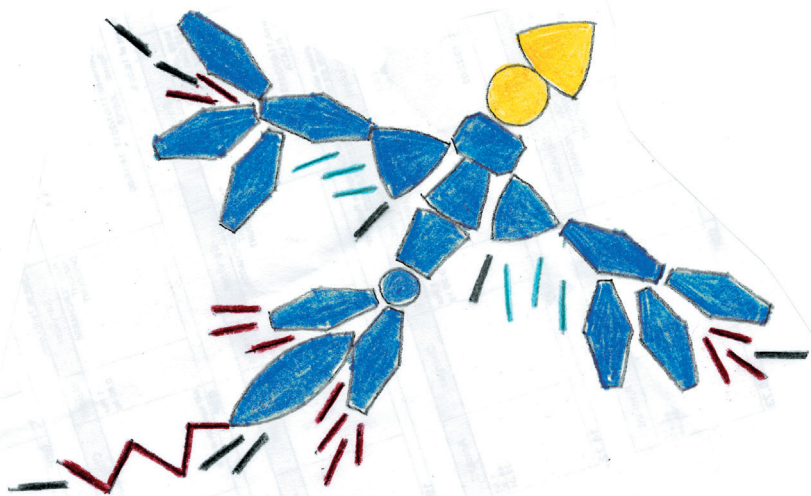
Na tuhle akci padne rozpočet ve výši dvou set tisíc liber. Vivienne Westwood Group zaplatí v přímých nákladech jen sto dvacet tisíc liber, ale je třeba uspokojit i sponzory a také mezinárodní tisk. Každý, kdo jede na téhle vlně, se dožaduje stále nových updatů a fotek na blogy a pro PR týmy. Victoria a Laura svědomitě dávají informace a pro Vivienne připravují text tiskového prohlášení – vzorně ho tiskají na klávesnici a mají skoro hotovo. Odtrhnou pohled od poznámek a citací rozložených po místnosti. Nad ránem je Vivienno tiskové prohlášení hotové, dostává podobu oběžníku. Cituje v něm Shakespeara, poukazuje na renesanci, osvícenství a Fridu Kahlo. Ve zbrusu novém názvu „Všechno souvisí se vším“ se propojuje i s myšlenkami E. M. Forstera. „S názvy si hodně pohrávám,“ svěří se mi Vivienne. „V tom jsem dobrá.“ Pozvánky na „Everything is Connected“ ještě voní tiskařskou barvou. Nacházejí své místo v obálkách, Kiko ve svém koutku jim tam pomáhá. Skví se na nich logo kolekce, které osobně stvořila Vivienne: dva hadi požírající si navzájem ocasy coby starověký symbol agresivní symbiózy, která má vyjadřovat ekonomiku pohlcující planetu. „To je hlavní poselství revoluce, která bojuje za životní prostředí, a také poselství mého života: všechno, na co myslíme a co říkáme či děláme, může přinést něco nového,“ vysvětluje.⁸ Všechno souvisí se vším.

Ozve se pobídka, abychom si poslechli hudbu, která bude přehlídku doprovázet. Skladatel Dominik Emrich zvolil pestrou škálu od pochodů barokního dvora po anglický madrigal a lidové krétské písně.

Nechybí ani úryvek Alfreda Schnittkeho a filmová hudba Camilla Saint-Saëns s důraznými rázy dunivého i tanečního ladění: „Je to jako *bum* – blíží se konec světa – *požor!*“ trylkuje Andreas a rozdává energické úsměvy na všechny strany. Náramně si to užívá: buď se mu z módy tvoří v krvi endorfiny, nebo se rozhodl, že bude proti nedostatku spánku bojovat smíchem. Vivienne vypadá spíš zamyšleně. Má co dělat, aby rozuměla, co kdo říká, protože kolem ní vládne neutuchající hluk. „Nic neslyším,“ stěžuje si. Myslí tím Dominicovu zákulisní mantru „*the Oracles of Mother Earth... the trail of blood*“. Proroctvím Matky Země je krvavá stopa... Určitě by si ji užila, kdyby ji slyšela. Rozhovor mezi Andreasem a Vivienne se točí od bot přes kabelky a účesy po bezradnost, jak to všech-

Embroidery design made from plaques cut from
re-cycled reflective sunglasses + bugle beads 11½ x 20

Nahoře: Vyšívání design z destiček vystříhaných z recyklovaných zrcadlových
brýlí a korálkových tyčinek 11,5 x 20.

Dole: Dokončený detail Gold Label.

no stručně popsat: „Mělo by to být *oproti* sobě,“ ozve se Andreas a ukáže na nesouměrné účesy. „Aha, ty myslíš *naproti* sobě,“ opraví ho Vivienne. Už přijíždějí Rosita Cataldiová a Paola Iacopucciová z továrny Westwood Italian. Přinášejí Vivienne květiny a polibky. Vivienne se ve vřelém objetí kamarádek celá rozzáří. Povídání naprosto přirozeně a plynule přejde do italštiny. Z Vivieniných úst zní jemněji než její mateřská angličtina. A také smyslněji a lehčeji.

Zbývá patnáct hodin, ale nejdříve je na řadě dlouhá noc. „Musí to přijít v poslední minutě – všechny molekuly musíte mít na jednom místě a zničehonic *fiú*...“⁹ Andreas gestem naznačí, jako by náhle vyrostl strom nebo se šířil atomový hřib. Své divadelní etudy doprovází rozmáchlými neurčitými gesty. Podobným způsobem i mluví, navíc se specifickým přízvukem. „Vivienne a já to děláme pro sebe. Chceme mít věci co nejdokonalejší. Je mi jedno, co si o tom myslí ostatní. Hlavně aby všechno vypadalo prostě skvěle.“

Čtrnáct hodin. Vyrázil jsem do Café de Flore na pár šálků pressa a skleniček whisky. Spolu s pitím se snažím držet krok i s proudem módy, ale když se ve dvě ráno vracím, Vivienne vězí až po krk v pořadí modelů na molu, v muzice a modelkách. Panebože, copak tihle lidi nikdy nespí? Teď navíc zkouší extra modely, konkrétně outfity, které nikdy nepůjdou do komerční výroby, ale mohly by se objevit na titulní straně *Vogue* nebo by si je při troše štěstí mohl na zakázku objednat vážený a zámožný klient. Vypadá to, že nejvíc pozornosti pohlcují kovové pletené bikiny, ke kterým na zítřejší přehlídce možná půjde, možná ne, výstřední delší sáčko nebo pletená vestička. Nutno uznat, že jsou hodně, hodně sexy. Model se doladňuje a dokrášluje, modelka je neúnavně optimistická a právě tak krásná. Na Vivienne jako by padl soustředěný poklid, zapříčiněný mnohaletou praxí v oboru a spoustou pařížských kolekcí. Zvažuje, jak by modelky vypadaly na fotkách, a mně, sobě nebo asi komukoli, kdo ji může vidět, bezhlesně naznačuje ústy: „Ach jo, vůbec nevím, co budeme dělat.“ Ale ví to. Na podlaze je rozložených devětdvacet rozměrných vaků s růžovými lemy. Jsou na nich jména a fotky „zamluvených“ modelek. Ve vacích jsou připravené modely. Každá bude představovat dva. Jména mi připadají všechna stejná, asi středoevropská.

„Tohle je trend posledních deseti let,“ vyloží mi asistent Rafael.¹⁰

„Slovanské lícní kosti a odměřený styl – tímhle se Vivienne sice neproslavila, ale modelky, které mají říz a sexappeal se poslední dobou shánějí dost těžko. Dokonalost je naopak snadno dostupná,“ dodá svůj názor. Vida, tiskové prohlášení je hotové. Trápila se s ním Laura, schválil ho Andreas svým neformálním odmávnutím a oslovením „miláčci“, které může, ale nemusí být metaforou.

„Módní přehlídku jsem nazvala ‚Všechno souvisí se vším‘,“ napsala do prohlášení Vivienne, „protože to je hlavní poselství ekologické revoluce. Je to i klíčové poselství mého života.¹¹ Všechno, co si myslíme, říkáme nebo děláme, může přinést nemalý vklad.“

Trináct a půl hodiny. Jsou tři ráno. Kolekce je připravená, pořadí modelek a modelů taktéž. Vivienne unaveně sedí v křesle, stěžuje si na nateklé nohy. Oči má trochu podlité krví. Popíjí červené víno. Andreas pije bílé.

„V téhle fázi jde hlavně o systém. Nesmíme to poplést, hlavně musíme mít jasno v tom, co bude první. První model udává tón všem ostatním.“ Nakonec tedy bude první model inspirovaný Fridou Kahlo. Bude ho předvádět hermafroditní japonská modelka kost a kůže. Její fotka se na nástěnce přesouvala mockrát, ale pořád se vracela až nahoru. Ajuma bude prezentovat dlouhé bílé šaty s rozšířenou sukní, Marta kromě jiného i žinylkovou krajku. Pozornost se ve finiši upíná na styling, protože právě ten celý příběh dolaďuje – poutí, propojení s Fridou Kahlo. Některé stylingové zásahy teprve začínají vznikat, konkrétně ozdoby do vlasů s obrovskými květinami a starožitnými stužkami, girlandami a hůlkami. „Tohle umí nejlíp Andreas,“ prohodí Vivienne. „Styling je jeho parketa. Dokud to nebude dokonalé, nemáme hotovo a basta. Je to o dokonalosti, a tu poznáš. Až přijde dokonalost, odejdeme do postele.“ Vivienne s Andreasem pomáhají dolaďovat ceny, o kterých se vedly diskuze už v Londýně i Itálii. Pohybují se od závratně drahých výšin po meganedostupné.

Je hrozně pozdě a některé věci vlastně můžou počkat až po přehlídce. Dřív se prostor pro prodej neotevře. Prodeje se stejně řeší až tady, až všechno skončí, ne na samotné přehlídce.

Jsou čtyři ráno. Dochází mi, že v týdnu módy v Paříži neseženu taxík, ani kdybych se přetrhl. Do bytu kamarádů, kde bydlím, se trmácím hodinu a půl pěšky. Uvědomuju si, že boty Vivienne Westwoodové na první pohled nevypadají jako praktický doplněk,

zato vydrží a chodí se v nich jako v polštářích. Alespoň tedy v těch pánských.

Posledních pět hodin. Trochu jsem se vyspal. Většina týmu VW ani omylem. V osm se přesunuli ze zkušebny na Rue du Mail, aby se mohli začít připravovat na klíčovou akci roku. Přípravuje ji tým stavitelů, jevištních dekoratérů. Celou noc budují prostor na přehlídku a zázemí v zákulisí. Adresa 18 Rue du Quatre Septembre, kousek od Bourse, je banka. Pyšní se velkolepým centrálním atriem, které zčásti připomíná viktoriánský operní sál a zčásti futuristický hangár. Vládne tu atmosféra *Blade Runnera* po vylepšujícím zásahu Tima Burtona. Plocha je to obrovská. V hale uprostřed byste se klidně mohli proletět v menším letadle. Vchází se tam po obrovském schodišti, které hlídá hlučná a zvukná stráž v povinných brýlích s černými skly, v oblecích od Hugo Bosse. S výhrůžným výrazem vás provedou bezpečnostními zábranami. Člověk si připadá, jako by šel na audienci ke královně. Kolem nás duní hudba, právě totiž probíhá zvuková zkouška Dominikovy muziky. Sám skladatel se sklání nad počítačovou konzolí, okusuje si šátek a snaží se doladit závěr, který společně s potleskem doprovodí Vivienne a Andrease na molo. Za atriem je skrze splet' skleněných mostů a průhledné podlahy vidět tři patra pod úroveň. Ze suterénních kleneb vyjíždějí eskalátory a právě jejich prostřednictvím se modelky nejprve vynoří a pak opět zmizí. Po příchodu na ně čeká šestiúhelníkové molo obklopené zástupy fotografů. Počítá se asi s osmdesáti.

V prostoru nad galerií se rozvěsila obří zrcadla, aby modelky při příchodu i odchodu doprovázela atmosféra andělů na Jákobově žebříku. Kromě toho se v zrcadlech bude odrážet publikum a samozřejmě fotografové.

V suterénu zalitém denním světlem bylo vybudováno čtyřicet šaten. Jsou ozářené žárovkami a překypují horečnou aktivitou.

Val a Sam štětcí a hnědou tělovou barvou osvěžují tvář „pocákanou blátem“. Holky mrkají.

Za dvě hodiny to vypukne. Kiko svolává poradou produkční skupiny. Dvě desítky členů mezinárodního týmu Vivienne Westwood Group, hovořící více než dvanácti jazyky, mají za úkol přivítat a rozmístit zástupce tisku, klienty, kupující i sponzory z nejrůznějších končin světa. Třetina míst je vyhrazena Dálnému východu, konkrétně tis-

ku a kupujícím klientům z Číny, Tchaj-wanu, Hongkongu a Japonska. „Je to výjimečná příležitost,“ zdůrazňuje Kiko své armádě. „Uděláme z ní parádní show, jasný?“ Laura stoupá po schodech a v lodičkách z Vivienniny dílny málem „hodí záda“. Dominovému efektu zabrání pohotovost jednoho muže v tartanovém obleku Vivienne Westwoodové.

Sedadla jsou rozmístěna do tří řad. Zasedací pořádek má přísná pravidla. „Takhle nějak to asi chodilo ve Versailles,“ prohodí kamarád. Zástupci britského, amerického a dálnévýchodního tisku sedí v přední řadě, aby viděli modelky jako první. V další části, ovšem s výsostným výhledem, jsou vybraní kupci Vivienniných oděvů, konkrétně ženy a muži, kteří poté, co modelky sestoupí z výšin přehlídkového mola, odkoupí modely Westwood Gold Label buď na nošení, nebo do své sbírky. O jednom věrném klientovi se proslýchá, že kupuje každý outfit z nové kolekce, což pro něj obnáší výdaj v hodnotě mnoha set či tisíců liber. *Time*, *Harper's Bazaar*, *Sunday Times*, *Telegraph*, *Marie Claire*, *New York Times*, *International Herald Tribune* rovněž mají vyhrazena přednostní místa. *Vogue* má spoustu prostoru, aby se sem vešli jeho zástupci z různých zemí světa. A v přední řadě mezinárodních zástupců nesmí chybět ani Gene Krell z japonské verze *Vogue*. Je to bývalý majitel butiků Granny Takes a Trip. Následně se stal módní legendou coby muž, který prodal glam rock Londýnu. Mimo jiné kdysi býval Vivienniným podnájemníkem. Sám tvrdí, že ho Vivienne zachránila před závislostí na heroinu a předčasnou smrtí.

O kousek níž vidíme, že modelky mají trička s nápisy „VW GOLD LABEL SS 2014“, přičemž SS znamená samozřejmě spring/summer čili jaro/léto, a megasložitě vyčesané vlasy ve stylu rockabilly. Připomínají tím Noru Battyovou. Většina z nich má ale na sobě jen tanga. Nic víc.

Zbývá devadesát minut. Zkouška bot. Patří k rituálům módních přehlídek, ale Vivienne Westwoodová na zkoušku dohlíží přímo ostřížím zrakem, protože její boty se proslavily vysokými podpatky a po pádu Naomi Campellové z mola v roce 1993 nelze nácvik chůze v botách neprovést. Modelky se svými sto osmdesáti centimetry a patnácticentimetrovými podpatky skutečně potřebují natrénovat, jak se budou v modelech pohybovat. Navíc budou na molo vystupovat z jedoucího eskalátoru. Přijíždí poslední modelka.

Teoreticky nás od přehlídky dělí pouhá půlhodinka. Jsou čtyři odpoledne a z Paris Federation přichází telefonát, že předchozí přehlídky překročily časový limit, takže my se na scénu dostaneme asi ve tři čtvrtě na pět. Všichni slyšitelně vydechnou úlevou. Vivienne stahuje pláště z ramen, upravuje složité girlandy a věnečky ve vlasech. Fotografové se na každý její pohyb vrhají jako žraloci. Holky jsou na to zvyklé, pózují před černobílým pozadím. Jsou dokonalé, tváří se vážně, vzápětí hravě, načež přeladí na flirtování. Postávají tu po dvou, tu po třech a pózují bezpočtu smartphonů i anonymním fotografům s náramkem „volný vstup“. Ti zachycují modelky mezi outfity a s vlasy ještě v síťkách. Fotí je polonahé v kalhotkách. Tady opravdu není místo, které by nebylo sledované, a to přímo online.

Vivienne má na hlavě šátek, nasadila si brýle. Rázem získala look bordelmamá punkového stylu. „Jsem docela unavená,“ připouští. „Ale je to nádhera, když dáme všechno dohromady, vid’?“

Zbývá pět minut. A vidíme, že nastal akutní problém. Blíží se tsunami, pohybující se příliv úslušného poklonkování a ostrých světel. V centru dění se nachází drobná, ale okamžitě rozpoznatelná postava Pamelý Andersonové. I v lodičkách od Vivienne Westwoodové je menší než většina žen, přesto doslova září včetně vyčesaných vlasů. Kolem ní se rozprostírá aura „celebritovosti“. Představuje věrnou, byť nedávno narozenou múzu Viviennina světa. Na dnešní přehlídku přiletěla speciálně z Los Angeles. V hotelu Plaza Athénée si zamluvila hned několik apartmánů. Po přehlídce se Pamela sejde na večeri s bývalou modelkou firmy Westwood Carlou Bruniovou, podle všeho dobře známou i v Paříži. „Jen pár přátel, všichni jsme unavení,“ komentuje dění Christopher. Pamela, Carla a Vivienne mají ve svém sdíleném světě ekologické politiky a práv zvířat skutečně co dohánět. Koho by to napadlo? Suzy Menkesová se konečně uvelebí, také Pamela Andersonová dosedne na své místo a představení začíná. S půlhodinovým zpožděním a přesně tři minuty předtím, než by Paris Federation nasolila pokutu. Světla potemní, reflektory namíří proud světla na zařízení padesát metrů nad námi. Má za úkol přivést na pódium první modelku, která vkročila na eskalátor. Obří zrcadla odrážejí fotografie i první modelku na scéně. Čtyři sta padesát draze navoněných krků se natahuje výš a výš.

Atrium oslní světla a z řad publika se jako na pokyn vynoří záplava smartphonů. Vypadá to, jako by náhle rozkvetlo dvě stě krokusů. Nerozkvétají pouze v první řadě, protože v první řadě nikdo vlastní rukou nefotí.

Dlouhé přípravy pořadí podle všeho určily jako otevírací kombinaci, kterou zahajuje Frida Kahlo, pak se přeladuje na barvy a různé podoby putování a folkloru a nakonec se vzdává hold *haute couture*, Yvesu Saint Laurentovi a strukturovanému baroknímu krejčovství, které proslavilo Vivienne jako švadlenu v období po zrodu punku. Všechny modelky nasazují supervážný supersexy ocelový vzhled a pohled. Používají ho jako profesní brnění. Dvanáct minut je bezmála nekonečných. Není slyšet vlastního slova, každých třicet vteřin nastupuje další modelka, děj se co děj. Taková podívaná se nedá strávit jen tak, málo platné. K tomu si přidejte přehlčení zrakovými vjemy. Barvy a tvary, nadpřirozená krása oblečení i dívek. Nastávají okamžiky, kdy svět jako by zvolnil a přehrával se pomaleji. Modelky odcházejí, mizí mi z dohledu, oblečení se pohupuje ve vlnách odporujících zákonu přitažlivosti. Sleduju vzdušné nic, které udržuje tíži očekávání módní velkoříše. I přesto se trošinku zasměju kráse, kterou lze obalit oblečením a lidskými tvary. Tady jsem a cítím se dojat krásou. Stojíme na kraji a najednou registruju, že Mark Spye roní slzy extáze. Něco takového byste od statného padesátníka v dřevorubecké košili nečekali. „Tahle kolekce patří k jejím nejlepším,“ rozplývá se. „Je to nádhera, tohle prostě umí.“

A je konec. Na zlomek vteřiny vypukne panika kvůli tomu, jestli na molo vystoupí jako první Andreas, nebo Vivienne. V tom zmatku se ztratí také kytice, kterou měla Vivienne nést. Andreas a Vivienne se na molu drží za ruce. Andreas ji nakonec pustí a přidá se k potlesku pro svou ženu. Vivienne se stydlivě usmívá, jak je jejím dobrým zvykem, a přijímá ovace.

Odborník žasne, laik se diví. Čtvrt milionu liber. Za dvanáct minut. Šedesát modelů. Osmnáct set hodin práce. Nemůžeme se neptat, k čemu to vlastně celé je. Lord Chesterfield příhodně podotkl (sice o sexu, ale o světě módy to platí jakbysmet), že ta podívaná je směšná, cena astronomická a rozkoš prchavá. Svět sice potřebuje lidi, ale lidi už do něj vnesli módy dost, ne? Každý vidí ryzí úchvatnost krásy, kterou skýtá oblečení na dokonalých postavách. O zdokona-

lování kterékoli umělecké formy jako oboru, řemeslného umění či vyznání je řečeno vše, především tady v Paříži. Ovšem kult módy oproti například výtvarnému umění nebo dokonce gastronomii s sebou přináší fetiš „tady a teď“, který má vlastní kouzlo, mnohdy k újmě samotného umění. Ale no tak, vždycky jde v první řadě o hospodárnost. Které modely obstojí v testu času? K čemu navrhovat další a další a další? Jak Vivienne obhájí náklady, nalétané kilometry, ryzí soustředěnou pozornost stovek neuvěřitelně nadaných a finančně ponejvíce nedoceněných lidí? Připišme jí k dobru, že nad kritikou a podezřením nemává rukou, naopak se k nim staví čelem. Rok strávený s Vivienne mě naučil víc, než se komu kdy poštěstí. Dozvěděl jsem se, proč by na módě mohlo záležet, co lidi přivádí zpátky k Vivienninu oltáři umění, co ji motivuje k tomu, aby ve své práci pokračovala. Samozřejmě jde i o pracovní motivaci – o ekonomické aspekty. Díky neutuchající tvořivosti Vivienne a Andrease má spousta lidí obživu. Ve hře je ale mnohem víc: vášnivé vyznání významu módy coby centru kulturního života. Vášně vnímat svět jako Vivienne, tedy prostřednictvím oblečení.

Vivienne se po přehlídce ocitá uprostřed vlnícího se davu novinářů, jejichž světem je móda. Kamery a živé televizní vysílání jedou na plné obrátky: je tu epicentrum, byť prchavé, mediálního tornáda v týdnu módy. Vivienne se nenechává ničím vyvést z míry. Patrně je jedinou ženou v místnosti, která ze svého oblečení a vzhledu nedělá drama. Moc dobře ví, že její styl stejně září na všechny strany. Poskytne krátké rozhovory o módě ve francouzštině, italštině a němčině. Doménou přesto zůstává mezinárodní jazyk módy, anglo-američtina. Dokonce i Tchajwanci mají přízvuk *à la* Carrie Bradshawová. I tak se všemi těmi zvuky a hluky táhne červená linie Derbyshiru: „Viděla jsem dívku, která se vydala na životní pout’...“

Nazítří ráno s menší kocovinou sedím s Vivienne v předváděcí místnosti. Čekáme na kupce.

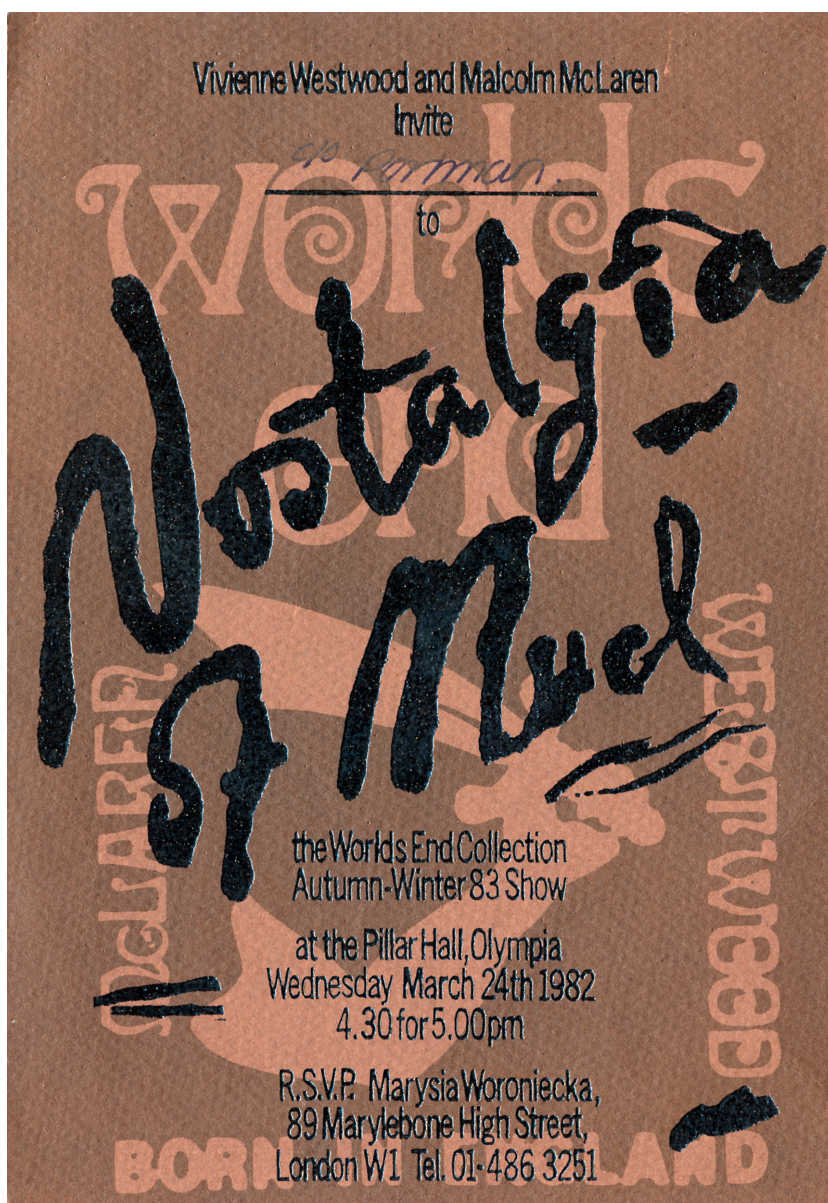
„Na některých místech se rodí legendy,“ prohodí Vivienne. „Třeba na ostrově Kythéra se zrodila Venuše.“ Takovouhle odpověď byste na otázku „Líbí se ti v Paříži?“ samozřejmě nečekali, ale tak to je. „Paříž mi změnila život. Tady se točí svět. Právě zde můžu být u všeho. Viš, proč teď spolu sedíme v Paříži a proč jsem módní ná-

vrhářkou? Protože jsem si myslela, že je to moje povinnost. Tehdy jsem chodila s Malcolmem a potřebovala jsem mu pomoci. Dala jsem mu na vybranou: ‚Hele, Malcolm, buď ti pomůžu s muzikou, nebo mi ty pomůžeš v obchodě, oboje nejde. Rozhodni to.‘ A on odpověděl: ‚Móda má vždycky přednost.‘ No, a pak si to namířil rovnou do muziky. Já si řekla, že v oboru zůstanu, abych si něco dokázala. V té době jsem dala dohromady první pořádné kolekce a vyrazila do Paříže. Páni, rovnou jsem se tu zamilovala. Jsem ráda zamilovaná. Jako bych odjakživa tušila, že Paříž je pro mě důležitá. A taky jsem tak nějak tušila, že mám módě co nabídnout. Lidi se někdy díví a nechápou, jak je to možné, že člověk nějakou dobu vězí po uši v punku a pak se vrhne do světa *haute couture*, vysoké módy, ale všechno je přece propojené. I proto jsme jednu z prvních kolekcí nazvali Punkature. Nejde o módu, chápeš? Pro mě je to příběh. Jde o nápady.

Každopádně bychom měli začít v Paříži, protože odstartovala tu část mého života, která patří k oblečení. Do Paříže jsem poprvé vyrazila s Malcolmovou punkovou kapelou *The New York Dolls*. Plánovali tu vystoupení. Docenila jsem ji ale, myslím Paříž, až mnohem později, tedy její umění a historii. Za to můžu děkovat kamarádovi Garymu Nessoovi. O něm ti ale budu vyprávět až pak. Rozhodně bys měl vědět, že v téhle knížce se může řada věcí objevit jen díky tomu, že uplynula spousta času a někteří lidi – Malcolm, Gary – už tu nejsou. Kdykoli jsem v Paříži, hodně na Garyho myslím.

Díky Garyho pomoci jsme v Paříži dokázali neuvěřitelné věci. Měl totiž bezvadné historické zázemí a vyznal se. Vtip je v tom, že mě k novým nápadům motivuje zájem o minulost. Sleduju, co se odehrávalo v životě géniů minulých dob, jak se snažili probudit v sobě to nejlepší. Taky se zajímám o to, jak se lidi dřív dívali na svět. Z historie se totiž můžeme v mnohém poučit, mimo jiné z nápadů tehdejších lidí a z jejich nadějí do budoucna. Tady se ten pocit násobí.

No, a právě Malcolma napadlo, že by bylo fajn udělat přehlídku v Paříži. Začínala osmdesátá léta, měli jsme asistentku z Francie, Sylvii Grumbachovou. Byla hodně šikovná. Řešili jsme mou třetí kolekci. Předtím jsme dělali piráty, divochy a teď byl na řadě Divoký západ a bizoni. Buffalo look. Oficiální název ovšem zněl ‚Nostalgia of Mud‘, Nostalgie bláta, a právě tak se jmenoval i náš

Pozvánka na Nostalgia of Mud (Nostalgii bláta), první Vivienninu kolekci představenou v Paříži.

obchod. Pracovala jsem na zrodu nové romantiky. Jo, taková jsem já. Buffalo jsme představili v Olympii a chtěli jsme si to zopakovat i v Paříži. Hlavním důvodem byla moje zkušenost z let 1981–1982. Tehdy se totiž moje věci pořád dokola kopírovaly a objevovaly se na pařížských molech. Konkrétně punkové věci se kopírovaly po celé Paříži, kompletně.

A tak jsme tam udělali přehlídku, v Angelina's Café na Rue de Rivoli. Ve srovnání s tím, jak to děláme teď, jsme ji samozřejmě připravovali prakticky na koleně, ale o to víc nás to bavilo. Nešlo o to, že jsem s tím ještě neměla zkušenosti nebo že jsem byla mladší. V té době se lidi z módních časopisů vypravili na přehlídku a další den si půjčili oblečení a nafotili je. Jednoduché jako facka. Zvládlo se to jedním vrzem. Francouzský *Vogue*. Italský *Vogue*. Dokonce to dělával i americký *Vogue*. V podstatě můžu říct, že jméno mi udělaly italský a americký *Vogue*. Byl to fofr a hrozně mě to bavilo. Jasně jsem viděla, co tvoříme. Zpětná vazba totiž přicházela hned. Ale je fakt, že módní svět byl tehdy menší rybník.

Nebyla jsem nervózní. Ani trochu. Nikdy jsem nebyla nervák. Kvůli oblečení rozhodně ne, to vážně nikdy. Vždycky jsem si říkala: „Miluju to, a to je rozhodující.“ První přehlídka v Paříži, tedy kolekce Buvol v roce 1983, byla hotová senzace. Psalo se o ní ve všech novinách i časopisech. Byla to paráda. Přesto trvalo roky a roky, než jsem začala mít pocit, že mě v Paříži berou, jako je to teď, a že si můžu hrdě říkat návrhářka. Mluvili o mně hlavně Italové. Itálii dlužím moc. Italské i americké verze *Vogue* o mně psaly skvěle. Na začátku patřily k mým největším podporám, protože popisovaly, co viděly v Paříži. I tak mi Paříž od samého začátku měnila život. Punk šel trochu stranou, míň jsem se objevovala v bulváru, začínali mě brát vážně. Nebylo to ale zásluhou Pařížanů nebo novinářů, kteří se ve Francii věnovali módě. Největší podporu jsem měla od Italů, Američanů, a hlavně od Japonců, kteří jezdili do Paříže nakupovat. Víš, co se tehdy dělo? Je to docela sranda a vlastně bych ti to ani neměla vykládat, ale je to tak. Třeba takový John Galliano mě tak obdivoval, že kopíroval moje modely do posledního detailu. Bylo mi to jasné, protože chodil ke mně do obchodu. A když jsem se pak s kamarádkou vydala na jeho pařížskou přehlídku, byla z ní nadšená, a právem. Mně se taky líbila, ostatně jak by ne, když se předváděly věci z mojí rok staré kolekce. No jo, říkala jsem si, móda

Na vlně Buffalo girl, 1982.

je fakt divná. Hm, přesně tak. Je divná. Psalo se o mně, že moje modely se nedají nosit, ale v další sezoně jely a v té další taky. Ostatní je kopírovali, prodávali je za mnohem větší peníze a měli podstatně větší podporu. No, nevím. Tenkrát mě to štválo, fakticky. Naštěstí mi docházelo, že mám skvělé modely a že čas hraje do karet mně. Stejně to ale bylo divné a na náladě mi to nepřidávalo.

Takhle tedy vypadala jedna část mého příběhu v Paříži. Tak všechno začalo. Víš, návrhářství stojí na vyprávění příběhů. Ráno jsem si v posteli četla o čínském umění. Právě skrze umění jsem se snažila přijít na to, jak Číňané přemýšlejí a jak chápou svět. V téhle kolekci doslova prohlašuji: ‚Vypadá, jako by jela do Canterbury.‘ Je to v podstatě totéž, jako když otevřeš knížku a začteš se do středověkého rukopisu. S tímhle životopisem to není jiné: je to příběh o tom, co chci říct v módě, v aktivismu, v životě. Není to žádná kopie. Nevypovídá o celém mém já. Je něčím inspirovaná. Inspirace tě vede k tomu, abys něco vytvořil. Je to podobné, jako když se člověk nadechne – a je tady, ona je tady: poutník. Ten kabát, který má na sobě, musí být ten nejlepší ze všech kabátů. Musí to být Josefův kabát v mnoha barvách. Musí to být kabát čaroděje ze země Oz. Musí to být kabát trubadúra. Když dokážeš tyhle spojitosti vdechnout, dospěješ k tomu, co obnáší představa ‚kabátu‘. Kdybych měla shrnout svoji představu o ‚Vivienne‘, i když ani nevím, jestli to chci nebo jestli to vůbec jde, taky nejdřív musíš najít souvislosti, propojit představy z minulosti s budoucími cíli. Jako u toho kabátu. Právě takhle získává oblečení na nadčasovosti, víš? Tak nabývá na váze. Musí existovat propojení.

V podstatě je to podobné jako nostalgie. Víš, že odjakživa miluješ Paříž. Nostalgie po něčem, co už znáš. A když to uvidíš, hned to poznáš. Jo, tomu rozumím, to poznávám. Jestli mám talent, vím, že je to ono.“

Vivienne se na mě náhle upřeně zadívá. „Znáš Pinocchia?“ zeptá se italským přízvukem. „Myslím opravdového, ne z filmu. Já ten film nikdy neviděla, zato patří k mým literárním oblíbeným, stejně jako *Alenka v říši divů*. Musíš v sobě objevit to nejlepší já. Tohle chci naší práci předávat dál. Buďte svým nejlepším já. Řiďte se svým svědomím.

Podobně to funguje, když připravuješ kolekci: napadne tě příběh.¹² Ten se stává rámcem. Máš ho. Přesně to se teď děje mně.

Věnuješ mi pozornost, lidi čtou tuhle knížku. Musím mít na paměti ten nejlepší záměr. Musíš hledat krásu. Ve všem. V každíčkém okamžiku. V každém člověku.

„Bylo nebylo,“ jak vyprávěl Pinocchio, „na samém začátku byl jen kousek dřeva...“¹³

TA HOLKA V ŠATECH PRO SIROTKA

*Vzorce, s nimiž život počítá, rozhodně nemusejí vznikat vědomě;
vědomé roviny naopak nezřídka dosahujeme později až po bolestném
tlaku okolností na rebelující mysl.¹*

SAMUEL PUTNAM:

François Rabelais: Man of the Renaissance

*Žiju tak, jako bych byla mladá, a teď, když jsem stará, mi dochází
nejen to, že mládí je velická vzácnost, ale i to, že vlastně jde o něco jiného.*

Vivienne Westwoodová

„První věc, kterou bys měl o mně vědět, je, že jsem se narodila za druhé světové války. Panoval přidělový systém a další věci. První banán jsem měla v sedmi letech. Nechutnal mi. Všeho byl nedostatek. Všichni pletli. Tehdy byly i vzory na pletené svatební šaty. Hodiny a hodiny pletení, pořád jen pletení. Taky jsme sbírali skořápky od ořechů, malovali je a dělali z nich něco jako hrozny květů. Všechno se řídilo heslem ‚udělej si sám‘.“² Vivienne si přejede rukou po pletené sukni a zdvihne fotku. Je na ní ona jako malá holka.

„Jsem módní návrhářka a taky to, čemu se říká aktivistka. Mám dojem, že to na mně bylo znát už od dětství. Někdy je mi až trapně, když vyprávím příběhy, které vypadají, jako bych si o sobě myslela bůhvíco, jako bych byla něco víc. Nebo nějaký svatoušek. Tak to ne. Nechtěla jsem, aby si lidi mysleli, že si připadám jako něco extra, už jako holce by mi to vadilo. Myslím, že se lidi odmalička chovají podle toho, jakou mají povahu, s čím se narodili. Nepochybují o tom, že je to jedna z cestiček, jak víc poznat mě i moji touhu bojovat za svobodu. Ne, vlastně to není cestička, ale pořádná cesta,

hlavní ulice mého poznání. Víš co? Uvedu ti příklad, abys viděl, kdy jsem se zachovala absurdně, ale současně mi v srdci plála vášně. Bylo to ve škole. Jednou v poledne jsme měli čekat, než přijde třídní. Učitelka pokaždé pronesla: ‚Ten, kdo teď mluvil, si okamžitě stoupne.‘ A když nám to třídní, paní Boothová, řekla příště, napadlo mě: ‚Hele, co kdybych vstala?‘ Chtěla jsem to prostě zkusit. Doufala jsem, že mě pochválí za odvalu, i když jsem vůbec nemluvila. A tak jsem si stoupila a oznámila: ‚Já.‘ Ale předtím jsem mlčela jako hrob. Nebála jsem se, protože jsem věděla, že mě má paní Boothová ráda. Nikdo jiný nevstal. Čekala jsem, co se z té atmosféry škrobenosti vyvrbí. Hloupost, co? Já si myslela, že se ostatní přiznají. Fakt. Připomíná mi to Spartaka: ‚Já to byl. Já to byl.‘ Hm, jenže nikdo jiný se ke mně nepřidal. Paní Boothová mě pochválila, že jsem se přiznala. S tím jsem počítala. Ale taky jsem poznala, že když se člověk vystaví na oči ostatním, může z toho být pořádná fraška. Došlo mi, že věci mají dvě stránky. Nebylo mi jedno, co se kolem mě děje. Uvědomovala jsem si, že jsem jiná. Opravdicky. Nebyla jsem padlá na hlavu. Tu svoji jinakost jsem ale vnímala odmalička. Tušila jsem, že budu aktérkou mnoha věcí, že půjdu do akce. No, a přesně to jsem tehdy udělala. Nastrčila jsem krk. Byl to instinkt nebo co. Na druhou stranu je mi jasné, že nešlo o ryzí altruismus. Pomyslela jsem si: No, tak tohle už nikdy neudělám. A samozřejmě že jsem to udělala zas, a ne jednou.“

Dívka na fotce vypadá na tak čtyři pět let. Papír se po šedesátiletém prohlížení u okrajů kroutí. Fotografie je černobílá, ale nijak tím nepozbývá na výmluvnosti. Ta holčička je samozřejmě Vivienne. Ostražitě hledí do objektivu, pózuje v novém svetříku s nápisem Fair Isle. Upletla jí ho maminka, když šla Vivienne v roce 1945 poprvé do školy.

„Hm, tehdy mi bylo tak čtyři pět.“

Fotku vzala ze stříhacího stolu vysoko nad střechami domů v Battersea. Převrací ji v prstech s krátce zastřiženými nehty sem a tam. Moc fotek z doby před dospíváním nemá. Nejde o to, že by její rodiče nechtěli zaznamenávat začátky života své nejstarší dcery, je to odraz vývoje fotografování v polovině minulého století. Dělnická rodina v Derbyshiru, v níž Vivienne vyrůstala, mívala fotky pouze z dovolených, svateb a křtů – případně snímky z novin, když se tam z nějakého důvodu ocitla.

Vivienne stihla všechny události zdokumentovat a nafotit do jednadvacátého roku. Teď jsem si ale prohlížel jednu z prvních fotek, na které už je dobře k poznání.

Sotva pětiletá dívka z fotografie a její živoucí dvaasedmdesátiletá kopie jsou si nápadně podobné. Vivienne si sama sebe smutně prohlíží. Na fotku svého dětství hledí obezřetně. Tázavě. Napůl stydlivě a napůl vzdorovitě. Přesně takhle kombinace se stala její obchodní značkou. Každopádně si myslím, že podobně se tváří spousta čtyřletých a pětiletých dětí, které vyražejí do světa. U Vivienne jsem měl nakonec pocit, že na té fotce nasadila spíš pózu. Usuzuju podle smíšených pocitů nadšení z nové kapitoly života a nepříliš pohodlného nového svetu.

„Víš, v podstatě mi vadilo, když se mi někdo smál nebo si myslel, že jsem hloupá nebo malá. A tak jsem se radši při focení neusmívala. Teda zkoušela jsem se neusmívat. Strašně jsem chtěla, aby mě ostatní brali vážně. Z té doby si pamatuju jedny šaty. Matka mi je taky ušila do školy. Měla jsem dojem, že mi sluší, ale nevybavuju si, jestli jsem je tehdy nosila ráda. S tím vlněným svetrem to bylo podobné. Byl hnědý, s tyrkysově modře a bíle pruhovaným límečkem. Byl docela jednoduchý podobně jako svetry dětí ze sirotčince. Ale když nad tím tak přemýšlím, asi mi hodně slušel. Jenže já ho nesnášela. Navíc jsem nikdy nedostala takové ty krásné princeznovské šaty, po kterých jsem toužila. Chtěla jsem být jako princezna Alžběta a Margaret Rose. To moje oblečení mi připomínalo chudinku sirotka. Bylo hrozný. Ale jak sám vidíš, ve skutečnosti jsem měla elegantní a pěkně ušité šaty. Matka si na oblečení potrpěla, nenechala mě chodit jen tak v něčem. Všechno šila a pletla sama. Měli jsme štěstí, protože pracovala v továrně, odkud nosila nejružnější materiál. Takzvaně se hodila marod a pletla a šila pro nás děti, abychom měli v čem chodit. Na ty šaty si ale nepamatuju v souvislosti s mámou, ale kvůli něčemu jinému. Měla jsem je na sobě v první školní den. Udělala jsem tu nejhroznější věc na světě. Bylo to pár dní po prázdninách. Pamatuju si to dodneška. Běžela jsem domů přes louky, protože jsme šli za vesnici do přírody. Letěla jsem domů na oběd – nemusela jsem lesem nebo tak něco, bylo to po hlavní silnici, která spojovala dvě vesnice. Ani ne moc daleko, tak kilometr, ale tehdy mi byly čtyři. Domy, kde lidi bydleli, jako by byly vytesané mezi kopce. Silnice byla z obou stran lemovaná příkrými svahy a já

šla po vrcholu jednoho z nich. Tou dobou už zrály maliny. Kromě toho jsem se musela držet takového dřevěného plankového plotu. No, a ten kluk... Ani ti nebudu vykládat, jak se jmenoval. Nebo jo. Byl to Barry Swindle. Jeho babička bydlela vedle nás a on k ní chodil, aby ho hlídala. Ani nevím proč, ale já se ho bála. Hrozně jsem se ho bála, proto jsem mazala, až se mi za patami prášilo. A on tam byl. S Brianem Marsdenem.

Představuju si, že teď jsou určitě moc fajn, oba. Klouzalo to. Bylo mokro a hlína se lepila. Najednou se přede mnou objevili jako zjevení, jenže na tu cestu jsme se všichni vejít nemohli. Barry se zastavil, jako by se nechumelilo, stál tam jako solný sloup i s tím klackem, co držel v ruce, a nic nedělal. Musela jsem ho obejít tím čvachtavým blátem. Klouzalo to jako blázen. Sjela jsem až dolů, protože mi bylo jasné, že kdyby na mě dosáhl, tak mě tím klackem přetáhne. Radši jsem tedy riskovala to, že si ušpiním šaty, a sklouzla jsem úplně dolů. Odřela jsem se a navíc jsem po obědě přišla pozdě do školy. Když se mě učitelka ptala, kde jsem byla, namluvila jsem jí, že mě ten kluk strčil do bláta. Ale nebyla to pravda, ani trochu. Nevím, proč mě napadlo lhát. Ještě nikdy jsem to nikomu nevykládala. Oba kluky dovezli k nám do třídy. Bylo mi děsně. Chtěla jsem se jim omluvit, opravdu. Už tehdy jsem se kvůli každé maličkosti styděla a bylo mi trapně. Nakonec mi došlo, že jsem oba ty kluky, Barryho Swindle a Briana Marsdena, milovala a obdivovala. Rodiče na to nikdy nepřišli. Doma jsem jim napovídala, že jsem uklouzla. Kdybych si dneska mohla s tou malou holkou, s Vivienne Swireovou, promluvit, nejspíš bych jí řekla: „Neboj se, vůbec se neboj. Když po pravdě řekneš, jak to bylo – když jim povíš skutečnou a dospělou pravdu –, nikdo se na tebe zlobit nebude. Tedy nejdřív možná jo, ale pak už ne.“ No, asi proto si v sobě nesu ponaučení, abych vždycky pořádně naslouchala dětem. A proto si taky pamatuju ty šaty.“

Vivienne otevře modrý pořadač s papíry a poznámkami a vyndá z něj cedulku s ručně psaným vzkazem. Je na jemném zažloutlém válečném papíře. Dora, Viviennina matka, tu zprávu poslala do místních novin. Písmo mají obě stejné, samou kudrlinku, a na první pohled z něj vyzařuje sebevědomí. Stojí tam napsáno:

Vivienne Isabel Swireová, čtyři a tři čtvrtě roku.

SWIRE

On the 8th April 1941, at the
Partington Maternity Home Glossop. to
Gordon and Dora, God's precious gift of
a daughter. Vivienne Isabel.

First grandchild for Mr & Mrs E. Ball.

Dora Swireová oznamuje narození dcery.

Swireovi

Osmého dubna 1941 se v Partington Maternity Home Glossop narodila Gordonovi a Doře drabocenná dcera Vivienne Isabel.

Je prvním vnoučetem manželů E. Ballových.

„Matka na mě byla nesmírně hrdá.³ Už když jsem byla malá, a byla pyšná i na to, jak jsem se vypracovala. Vzpomínám si, jak mi vyprávěla, že jsem v roce a půl recitovala básničky. Nejspíš myslela, že jsem uměla říkanky. Když mi bylo asi čtrnáct měsíců, upozornila mě, že přišel pošťák. ‚Dobý den, pane Venablesi,‘ pozdravila jsem ho. ‚Propána, paní Swireová, vždyť to dítě mluví jako dospělý!‘ A vždycky jsem si udržela svůj přízvuk. Když pak byla matka nemocná a já za ní před její smrtí chodila do nemocnice, volávala na sestřičky: ‚Víte, kdo je ta mladá dáma? To je moje dcera Vivienne Westwoodová. Je módní návrhářka, víte?‘ Povím ti jednu z posledních vzpomínek, kterou na ni mám. Procházela kolem nás zdravotní sestra. Matka si jí všimla a zamávala na ni. Máma byla hodně společenská. Když umírala, byl s ní můj syn, Ben. Tehdy mu řekla, a to naprosto zřetelně: ‚Nechci umřít.‘ To byla její poslední slova. ‚Nechci umřít.‘ Andreas tam byl také. I on brečel. Měl ji moc rád a ona jeho. Já tam nebyla. Účastnila jsem se jedné akce z kampaně za jaderné odzbrojování. Zařídila jsem si, abych mohla zmizet dřív a jet za mámou, ale zavolali mi a... člověk nikdy neví, jak rychle se to stane. Moc mi chybí. Ach jo. Hrozně moc.“

Vivienninu matku Doru jsem poznal a přirostla mi k srdci. Bohužel jsem se s ní nesetkal osobně, ale prostřednictvím přátel, rodiny a Vivienne. Samozřejmě platí, že když chceme někomu důkladně porozumět, musíme poznat jeho matku. Dora je s námi i v ateliéru v Battersea, kde si povídáme. Nechybí tu ani její fena Jackie, taky už staříčká dáma. Ťapká kolem nás. Dora zemřela v roce 2008 a fenka od té doby bydlí s Vivienne nebo jejím synem Benem. Dora je tu s námi i díky tomu, že lidé Vivienne, taktéž matce a nyní i babičce, říkávají, že se své matce čím dál víc podobá. Tvrdí to i Viviennini synové Ben Westwood a Joe Corré, stejně jako její bratr Gordon Swire. Dora Swireová i Vivienne Westwoodová se ruku v ruce svěřují do náruče seniorského věku. Činí to ve své typicky neochvějně originalitě. Nedá se říct, že by se přímo bouřily proti smrti, spíš ji